

พระอารมณัชนัสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ในพระราชนิพนธ์
สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีน

The Sense of Humour of HRH Princess Maha Chakri
Sirindorn In Her Chinese Travelogue

เกศราพร มากจันทร์*

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในพระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการศึกษางานพระราช นิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน ๑๐ เรื่อง พบว่า พระองค์ทรงใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ๗ ลักษณะ คือ การกระเ้าเ้าแหย่ การขยายความ การเล่าเหตุการณ์หรือสถานการณ์ การเล่าพฤติกรรม การใช้ ภาษา การเปรียบเทียบเชื่อมโยงความ และอธิบายความอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสะท้อนพระอารมณ์ขันของพระองค์ และช่วยสร้างความเพลิดเพลินใจ เพิ่ม สีสัน และความมีเสน่ห์ให้แก่พระราชนิพนธ์ได้เป็นอย่างดี

* อาจารย์สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต สารสนเทศเพชรบุรี

Abstract

This article studies the methods that HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn used in her writings to illustrate her sense of humour. From the study of the ten travelogues of her visits to the People's Republic of China, seven strategies in which the Princess was clearly able to demonstrate her wit were identified. These strategies are teasing, expanding information, describing a situation, narrating an action, word use, comparing and linking information, and literal explanation. They clearly reflect her sense of humour and make her work highly readable, vivid and charming.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าที่มีพระปรีชา และสนพระราชนิพนธ์ในศาสตร์หลายสาขา เช่น อักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี เป็นต้น มีพระอุปนิสัยช่างสังเกต อีกทั้งโปรดที่จะศึกษาหาความรู้จากสิ่งต่างๆ โปรดการท่องเที่ยวในโลกกว้าง แสวงหาความรู้ ศึกษาธรรมชาติ วัฒนธรรม และชีวิตคน

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่างๆ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม บรมราชกุมารีก็สนพระราชนิพนธ์เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสถานที่ดังกล่าว พระองค์จะทรงมีสมุดบันทึกอยู่ในพระหัตถ์ เพื่อทรงจดเรื่องราวต่างๆ ไว้ แล้วจึงทรงนำ มาพระราชนิพนธ์เป็นสารคดีท่องเที่ยว โดยมีพระราชประสงค์ที่จะทรงถ่ายทอดพระ ประสบการณ์และสิ่งที่ทอดพระเนตรให้ผู้อ่านได้รับรู้และเกิดมโนภาพ เป็นการพาผู้อ่าน สู่โลกกว้างที่น่าตื่นตาและความรู้ที่น่าสนใจมากมาย (ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล ๒๕๔๒ :

๓๒)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เยือนหลายประเทศ ทั่วโลก แต่ประเทศที่สนพระราชนิพนธ์เป็นพิเศษและเสด็จฯ เยือนบ่อยครั้งที่สุด คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเสด็จฯ เยือนครบทั้ง ๒๓ มณฑล พระองค์สนพระราชนิพนธ์ และเอาพระราชนิพนธ์ใส่เรื่องเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างมาก มีพระราชดำริ

ว่าสิ่งที่ได้ทอดพระเนตรนั้น ถ้าได้ถ่ายทอดให้ชาวไทยได้รับรู้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒๕๒๔ : คำน่า) จึงมีพระวิริยะอุตสาหะบันทึกลงการเสด็จ เยือนแม้จะมีพระราชกรณียกิจที่ต้องบำเพ็ญมากเพียงใดก็ตาม

พระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีนที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๔ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ เรื่อง คือ ย่ำแดนมังกร มุ่งไกลในรอยทราย เกล็ดหิมะในสายหมอก ใต้เมฆที่เมฆได้ เย็นสบายชายน้ำ คินกิ้นจีนใหญ่ เจียงหนานแสนงาม หวงเหล่ออู่อารยธรรม เมื่อข้าพเจ้าเป็น นักเรียนนอก และ ต้นน้ำ ภูเขา และป่าทราย แต่ละเรื่องพระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ ด้วยความเอาพระราชหฤทัยใส่อย่างดียิ่ง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีสนพระราชหฤทัยสาธารณรัฐประชาชนจีนในทุกแง่มุม อาทิ ด้านประวัติศาสตร์ พระองค์ทรงกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชนชาติจีนและประวัติบุคคลสำคัญในอดีต ด้านโบราณคดีพระองค์ทรงกล่าวถึงแหล่งศึกษาค้นคว้าทางโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้งทรงกล่าวถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ซึ่งสะท้อนความคิดและความเชื่อของชาวจีนได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้พระราชนิพนธ์ สารคดีท่องเที่ยวเสด็จ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเต็มไปด้วยเนื้อหาสาระ และเพียบพร้อมไปด้วยคุณค่าทางด้านต่างๆ เป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้พระองค์ยังทรงมีกลวิธีการเสนอเรื่องที่น่าสนใจ โดยทรงสอดแทรก กลวิธีที่หลากหลาย ช่วยให้พระราชนิพนธ์โดดเด่นและมีสีสันมากกว่าการเล่าเรื่องโดยกล่าวไปเรื่อยๆ เพียงอย่างเดียว เช่น การแทรกบทกวี และการแทรกพระราชทรงสนะเป็นต้น กลวิธีการเสนอเรื่องที่โดดเด่นและน่าสนใจที่สุด คือ การแทรกพระอารมณ์ขัน โดยทรงใช้กลวิธีนี้สอดแทรกไว้ในพระราชนิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ ช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่านอย่างดียิ่ง พระอารมณ์ขันดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระอุปนิสัยร่าเริง แจ่มใส ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกขบขันและ สนุกสนานไปกับพระอารมณ์ขันที่พระองค์ทรงสอดแทรกไว้แทบจะตลอดเรื่อง จึงทำให้พระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีน สนุกสนาน มีสีสัน และมีชีวิตชีวา

จากการศึกษาพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีนพบว่า พระองค์ทรงมีกลวิธีการสร้างอารมณ์ขั้นที่หลากหลาย โดยสามารถแบ่งได้ ๗ ประการ คือ การกระเช้าเข้าแห่ การขยายความ การเล่าเหตุการณ์หรือสถานการณ์ การเล่าพฤติกรรม การใช้ภาษา การเปรียบเทียบเชื่อมโยงความ และการอธิบายความอย่างตรงไปตรงมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

การกระเช้าเข้าแห่

การกระเช้าเข้าแห่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเสียดสี เหน็บแนม แต่ทว่ามีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกัน เนื่องจากการเสียดสี เหน็บแนม แม้จะมีได้ระบุหรือกล่าวอ้างถึงอย่างเฉพาะเจาะจง แต่ระดับความรุนแรงของการกระทบกระทั่งจะมีมากกว่าการกระเช้าเข้าแห่ ทั้งนี้การกระเช้าเข้าแห่เป็นการหยอกเย้าด้วยความรักใคร่สนิทสนมมากกว่าที่จะมุ่งแสดงนัยแฝงเร้น นอกจากนี้การกระเช้าเข้าแห่ยังสามารถระบุถึงบุคคลที่กระเช้าเข้าแห่ได้โดยตรง มีต้องซ่อนความนัยให้ตีความ อย่างไรก็ตามการกระเช้าเข้าแห่ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมจึงจะเกิด “อารมณ์ขัน” เพราะหากล่วงล้ำสิทธิหรือความเป็นส่วนตัวมากเกินไป อารมณ์ขันนั้นอาจกลายเป็น “อารมณ์เคือง” ได้

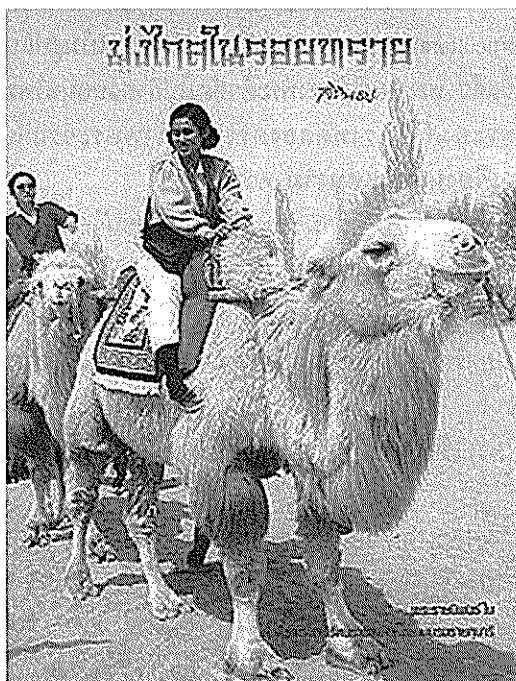
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันลักษณะนี้บ่อยครั้ง ซึ่งพบในพระราชนิพนธ์ทุกเรื่อง เช่น ในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่ำแดนมังกร พระองค์ทรงกล่าวถึงหมูพันธุ์ให้หู ดังความว่า

หมูพันธุ์ “ให้หู” ซึ่งเป็นหมูจีนพันธุ์ดี ทางกรมปศุสัตว์อยากได้มาก
ขอไปที่จีน จีนก็ส่งมาให้เรา ปรากฏว่าถูกกับอากาศบ้านเราเป็นอย่างดี
คงออกลูกออกหลานให้เราในไม่ช้า มองหน้าแล้วนี่ก็ออกดูคล้ายหมูน้อยถ้า
มีเยอะแล้ว เวลาทำพิธีเซ่นไหว้อะไรแล้วใช้หัวหมูแบบนี้เจ้าคงงง แล้ว
พรหมณ์คงวิ่งหนีกันปาราบ

(หน้า ๑๔๗)

จากข้อความข้างต้นเป็นการกระเช้าเข้าแห่ถึงลักษณะของหมูชนิดนี้ ทั้งนี้เนื่องจากหมูพันธุ์ให้หู มีลักษณะแตกต่างจากหมูทั่วไปคือ มีใบหน้าย้วยยื่นเหมือนคนแก่ หูยาวปรกหลังข้างแก้ม ดังนั้นถ้าหากมีการทำพิธีเซ่นไหว้โดยต้องใช้หัวหมูชนิดนี้ในพิธี

อาจจะสร้างความแตกตื่นให้แก่ผู้พบเห็น พระองค์ทรงใช้ข้อความว่า “เวลาทำพิธีเช่นไหว้อะไรแล้วใช้หัวหมูแบบนี้เจ้าคงงง แล้วพราหมณ์คงวิ่งหนีกันปารวณ” ซึ่งข้อความดังกล่าวสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่านและสร้างความตลกขบขันจากอากัปกิริยาของ “เจ้า” และ “พราหมณ์” อีกด้วย

ระหว่างงานเลี้ยงพระกระยาหารค่ำที่เมืองอูลูมูฉี พระองค์ได้เสวยพระกระยาหารหลากหลายชนิดรวมทั้งสุกี้หม้อไฟด้วย ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง มุ่งไกลในรอยทราย ความว่า

...เมื่ออาหารมาถึงหม้อไฟนี้เป็นเวลาเกือบตีหนึ่งแล้ว จริงๆ สุกี้ก็สุกแล้ว แต่ถ้าไม่เดือดเขาก็บอกไม่ให้เปิดฝา ของข้าพเจ้าและอีกหลายๆ คนก็เดือดดีจนต้องดับไฟ แปลกที่ของอาจารย์สารสินไฟดับตั้ง 3 ครั้ง จนกระทั่งข้าพเจ้าลืมนึกว่าสงสัยอาจารย์จะเป็นคนที่ไม่มีไฟ

จะเห็นได้ว่าอาหารชนิดนี้ต้องตั้งไฟไว้เพื่อให้อาหารสุกและร้อนอยู่เสมอ ในขณะที่หม้อไฟของผู้อื่นเดือดจนต้องดับไฟ แต่หม้อไฟของนายสารสิน วีระผล พระอาจารย์ของพระองค์ไฟดับถึง ๓ ครั้ง ดังนั้นพระองค์จึงทรงกระซิบเข้าหาพระอาจารย์ว่า “เป็นคนไม่มีไฟ” ซึ่งข้อความกระซิบเข้าหาแด่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทรงเป็นกันเองกับพระอาจารย์

ครั้งพระองค์เสด็จฯ เยือนนครคุนหมิง มณฑลยูนนาน ได้ทอดพระเนตรงานจัดสวน World Horticultural Expo Garden ซึ่งจัดแสดงสวนในรูปแบบต่างๆ หลังจากทอดพระเนตรสวนนี้แล้ว พระองค์ได้ทรงพระดำเนินไปยังสวนสมุนไพรซึ่งมีห้องรักษาโรคแบบจีนโบราณ พระองค์จึงทรงทดลองตรวจสุขภาพพระวรกาย ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง **เจียงหนานแสนงาม ความว่า**

มีหมอและคนหนึ่งถามข้าพเจ้าว่าจะแคะหรือไม่ ดูเหมือนว่าจะเตรียมเอาไว้แล้ว ข้าพเจ้าก็เลยลอง หมอแคะหูพักหนึ่ง ถามคำถามพื้นฐาน เช่นว่ากินดี นอนดี ถ่ายดีหรือไม่ สักพักหนึ่งก็บอกว่าสุขภาพดีมาก ไม่ต้องรับประทานยารักษาโรคหรือยาบำรุงอะไรเลย แต่มีข้อแนะนำอยู่บางประการคือ

๑. ควรใช้ชีวิตให้เป็นระบบคือ รับประทานและนอนตามเวลาอันสมควร

๒. ควรรับประทานผักมากๆ

๓. ไม่ควรบริโภคของมันๆ

๔. ควรออกกำลังกายตามควร

ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าเขาแนะนำด้วยการแคะซี่โครงของข้าพเจ้าหรือดูจากรูปร่าง แต่คำแนะนำนี้ก็เหมาะสมมีเหตุผลดี

(หน้า ๓๓๙-๓๔๐)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นถึงพระอารมณ์ขันที่ตรัสถึงพระองค์เอง เนื่องจากเมื่อหมอถวายการตรวจสุขภาพโดยการแคะพระซี่โครงแล้วก็กราบบังคมทูลรายงานว่ามีพระพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ซึ่งพระองค์ตรัสถึงพระองค์เองว่า “ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าเขาแนะนำด้วยการแคะซี่โครงของข้าพเจ้าหรือดูจากรูปร่าง” ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากพระวรกายภายนอกพระองค์ดูมีพระพลานามัยสมบูรณ์มากนั่นเอง

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ต้นน้ำ ภูผา และป่าทราย** กล่าวถึงเมื่อพระองค์เสด็จฯ เยือนเขตปกครองตนเองทิเบต ได้เสด็จไปทอดพระเนตรวัดเจ้อปั้ง พระองค์ทรงกล่าวถึงห้องหนึ่งมีกระจกเงาที่มีลักษณะพิเศษ ดังความว่า

ในห้องมีกระจกเงา บอกว่าคนที่หน้าดำ มีสิ่ว ไม่สวย สองกระจก
แล้วหน้าจะขาวสวยขึ้น อาจจะเกินแก้แล้วจึงไม่เห็นการเปลี่ยนแปลง...

(หน้า ๑๘๒)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นพระอารมณ์ขันที่พระองค์ตรัสถึงพระองค์เองอีกเช่นกัน โดยทรงกล่าวถึงกระจกเงาที่มีเรื่องเล่าว่าผู้ที่ไม่สวยเมื่อมาส่องกระจกบานนี้แล้วจะสวยขึ้น แต่เมื่อพระองค์ทรงลองส่องกระจกบานนี้ ปรากฏว่า “ไม่เห็นการเปลี่ยนแปลง” จึงทรงกระเจ้าเข้าหาญพระองค์เองว่า “อาจจะเกินแก้แล้ว”

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนอก** กล่าวถึงการปรุงพระกระยาหารของพระองค์ภายหลังจากที่ได้ทอดพระเนตรการปรุงอาหารของแม่ครัวที่โรงเรียนมัธยมหนงจื้อและถูกพระราชหฤทัยในรสชาติของอาหารนั้น ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงทรงกลับมาปรุงอาหารตามสูตรนั้น แต่เนื่องจากพระองค์ไม่มีน้ำซุ๊ป จึงทรงใช้ซุ๊ปไก่สกัดราแบรนต์แทน ดังความว่า

...อาจารย์นิออนกับจ๊วชนทำกับข้าว ข้าพเจ้ายังไม่หิว แต่คิดว่า
รับประทานเสียก็ดี เลยผัดถั่วแบบที่ชิมเมื่อวานนี้ที่โรงเรียนหนงจื้อ เป็นวันแรก
ที่ทำกับข้าวโดยไม่ใส่น้ำมันหอย ใช้น้ำมันธรรมชาติเคียวกระเทียม ใส่ถั่ว
ใส่เบคอน ใส่เกลือไม่ใส่น้ำปลา ทางโรงเรียนใส่ซุ๊ป จ๊วบอว่าเราไม่มีซุ๊ป
ใส่น้ำก็แล้วกัน ข้าพเจ้าหันไปเห็นซุ๊ปไก่แบรนต์ ก็เลยว่าใส่ซุ๊ปแบรนต์ดีกว่า
เป็นอันว่าได้ตำราใหม่ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าร่าเริงมาก แต่อาจารย์นิออนไม่ยอม
ชิมอ้างว่าอิม จะเอาไปชิมที่สถานทูต

(หน้า ๗๐)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระองค์มีพระจริยวัตรที่ไม่ทรงถือพระองค์กับพระสหายและผู้ร่วมเดินทางเลยแม้แต่น้อย พระองค์ทรงกระเจ้าผู้ติดตาม คือ อาจารย์นิออนที่ “ไม่ยอมชิมอ้างว่าอิม จะเอาไปชิมที่สถานทูต” แสดงให้เห็นพระอารมณ์ขัน

เนื่องจากพระองค์ทรงทราบว่าอาจารย์นิออนไม่กล้าชิมเพราะทรงปรุงพระกระยาหารโดยทรงใส่ชุปไปเสกักัดตราแบรนต์แทนน้ำชุปนั่นเอง

ดังที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทรงเป็นกันเองกับพระสหายและผู้ใกล้ชิด จึงทรงกระเช้าเข้าเฝ้าด้วยความสนิสนม แต่ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน เช่นนี้พระองค์ทรงใช้อย่างเหมาะสม จึงทำให้ผู้อ่านรู้สึกขบขันไปกับพระอุปนิสัยว่าเงิแจ่มใสของพระองค์ที่ทรงมองสิ่งต่างๆ ในแง่ดี และทำให้เห็นน้ำพระราชาหฤทัยและพระราชไมตรีที่ดั่งามต่อมิตรสหาย อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าพระองค์มีพระอารมณ์ขันอยู่เป็นนิจอีกด้วย

การขยายความ

การขยายความเป็นกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันประการหนึ่งที่พระองค์ทรงนำมากล่าวไว้ในพระราชนิพนธ์ เมื่อพระองค์ทรงยกเหตุการณ์หรือเรื่องราวใดมากล่าวไว้ในพระราชนิพนธ์แล้ว พระองค์ทรงเกรงว่าผู้อ่านจะเข้าใจไม่ชัดเจน จึงมักจะมีพระราชานิบายโดยกล่าวไว้ในเครื่องหมายขลิขิตหรือกล่าวต่อท้ายประโยคนั้นๆ โดยถ้อยคำที่ทรงใช้อธิบายนั้นช่วยสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน เช่น ในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่ำแดนมังกร กล่าวถึงเมื่อครั้งพระองค์เสด็จไปหมู่บ้านปันโพ ซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมในยุคโบราณ พระองค์ได้เสด็จไปทอดพระเนตรป่าช้าซึ่งมีกรรมวิธีการฝังศพเด็กและผู้ใหญ่แตกต่างกัน ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่ำแดนมังกร ความว่า

บริเวณป่าช้าอยู่นอกเขตที่เขาจัดแสดงให้ดู ทางเหนือของหมู่บ้าน แต่เขาก็เอาโครงกระดูกใส่ตู้วางไว้ในลักษณะเดิมให้เราดูด้วย ที่ฝังศพเด็ก (ใส่ในตุ่ม) ยังพอเอาไว้ในบริเวณบ้านได้ แต่ส่วนศพผู้ใหญ่นั้นจะต้องเอาไป slow forest หรือป่าช้าแน่ๆ เขาไม่ได้อธิบายเหตุผล อาจเป็นเพราะผีผู้ใหญ่ันดุกว่าผีเด็ก ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ผิดกับธรรมเนียมไทย ของไทยเรานั้น ผีเด็ก เช่นผีหัวจุกก็มีสิทธิที่จะดุทำเอาคนเป็นใช้หัวโกร่นไปหลายรายแล้ว

จากข้อความข้างต้นนอกจากจะเห็นถึงพระอารมณ์ขันที่พระองค์ทรงเรียก ป่าช้าว่า “slow forest” ซึ่งเป็นการแปลตามตัวอักษร คือ slow แปลว่า ช้า และ forest แปลว่า ป่า เมื่อทรงนำคำแปลมารวมกันจึงได้ความว่า ป่าช้า นับเป็นการสร้างอารมณ์ขันจากการใช้ภาษา นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงสร้างอารมณ์ขันจากการขยายความอีกด้วย โดยพระองค์มีพระราชานิพนธ์เพิ่มเติมว่า การที่ผิงศพเด็กไว้วันต่อแต่ศพผู้ใหญ่ ต้องนำไปผิงที่ป่าช้า อาจเป็นเพราะคนจีนเชื่อว่า “ผีผู้ใหญ่ นั้นดุกว่าผีเด็ก” จากนั้นจึงทรงขยายความต่อว่า ความเชื่อดังกล่าวนั้นแตกต่างกับความเชื่อของไทยที่มักเชื่อว่าผีเด็กดุกว่า ดังข้อความที่พระองค์มีพระราชานิพนธ์ไว้ ซึ่งทำให้เห็นภาพชัดเจนและสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านว่า “ผีหัวจุกก็มีสิทธิที่จะดูทำเอาคนเป็นใช้หัวโกรนไปหลายรายแล้ว”

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง มู่ไกลในรอยทราย กล่าวถึงเมื่อครั้งพระองค์เสด็จฯ เยือนเมืองจันทวน ในมณฑลกลานฐ พระองค์ได้ทรงสนทนากับนายกเทศมนตรีเมืองจันทวน เกี่ยวกับเรื่องม้าป่าที่พระองค์สนพระราชหฤทัยเป็นพิเศษ โดยนายกเทศมนตรีอธิบายถึงม้าป่า ความว่า

...นายกเทศมนตรีบอกว่าจับมันก็ได้ จับได้มาแล้วก็ฝึกไม่ได้
พ่อแม่มักจะเรียกลูกที่ไม่อยู่บ้านว่า “ม้าป่า” (ตอนนี้ข้าพเจ้าชักสะดุ้ง)...
(หน้า ๑๕๘)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงสร้างอารมณ์ขันได้จากถ้อยคำสั้นๆ ง่ายๆ แต่เมื่อนำมากล่าวในบริบทที่เหมาะสมก็สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ในตอนนี้เมื่อนายกเทศมนตรีกล่าวว่า “พ่อแม่มักจะเรียกลูกที่ไม่อยู่บ้านว่า “ม้าป่า” พระองค์จึงมีพระราชานิพนธ์ถึงความรู้สึกของพระองค์ว่า “ตอนนี้ข้าพเจ้าชักสะดุ้ง” เนื่องจากพระองค์ก็เสด็จฯ เยือนต่างประเทศ มิได้ประทับอยู่ในบ้านเกิดเมืองนอนเช่นกัน ดังนั้นพระองค์จึง “สะดุ้ง” เนื่องจากทรงเกรงว่าจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับ “ม้าป่า” จะเห็นได้ว่าการขยายความ ถูกจัดวางไว้อย่างเหมาะสม แม้จะใช้ภาษาต่างๆ สั้นๆ แต่ก็สามารถสร้างอารมณ์ขันได้

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง เจียงหนานแสนงาม กล่าวถึงการเสด็จฯ เยือนพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์กรุงปักกิ่ง โดยพระองค์ได้ทอดพระเนตรซากดึกดำบรรพ์ของสิ่งมีชีวิตในยุคก่อนประวัติศาสตร์มากมาย เช่น

มีกระดูกไดโนเสาร์ Mamenchisaurus hechuanensis พบที่เหอฉวน มณฑลเสฉวน เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๗ ที่แปลกคือ คอมันยาวถึง ๑๑ เมตร เป็นพวกไดโนเสาร์กินพืช กระว่าตอนมีชีวิตอยู่น้ำหนักคงจะถึง ๔๐-๕๐ ตัน (ข้าพเจ้าว่าน่าจะมากกว่านี้) กินพืชวันละ ๓๐๐ กิโลกรัม เกิดและอยู่ปลายยุคจูราสสิก ประมาณ ๑๓๐-๑๔๐ ล้านปีมาแล้ว ถ้าหากว่าสมัยนี้ไปเที่ยวเดินป่าแล้วเจอตัวแบบนี้กลางทางเห็นจะแย่

(หน้า ๑๘)

เป็นที่ทราบกันดีว่าพระองค์โปรดไดโนเสาร์มากเป็นพิเศษ จึงมักจะทอดพระเนตรด้วยความพิเนจิตระหี่เสมอ แม้ว่าจะพระองค์จะโปรดสัตว์ดึกดำบรรพ์ชนิดนี้เพียงใดก็ตาม แต่พระองค์ก็ไม่ทรงปรารถนาที่จะพบไดโนเสาร์ในยุคปัจจุบัน โดยมีพระราชาริบายว่า “ถ้าหากว่าสมัยนี้ไปเที่ยวเดินป่าแล้วเจอตัวแบบนี้กลางทางเห็นจะแย่” การที่พระองค์ทรง

กล่าวเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านมีความคิดคล้อยตามและรู้สึกร่วมไปกับพระองค์ เนื่องจากการพบสัตว์ดิग्ดาบรพรพที่มีน้ำหนักถึง ๕๐ ตันคงไม่ใช่เรื่องที่ปลอดภัย การสร้างอารมณ์ขันโดยการขยายความเช่นนี้เป็นการสมมุติในสิ่งที่ไม่อาจเกิดขึ้นจริง ดังนั้นผู้อ่านจึงรู้สึกขันกับเรื่องราวดังกล่าวเพราะรู้ว่าอันตรายเหล่านั้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้แน่นอน

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **หวงเหออุ๋อารยธรรม** พระองค์ทรงกล่าวถึงการเสด็จเยือนพิพิธภัณฑ์มณฑลเหอหนาน ได้ทอดพระเนตรโบราณวัตถุที่ล้ำค่าต่างๆ มากมาย เช่น แผ่นทองจารึกพระนามของบูเช็กเทียน ที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับโบราณวัตถุชิ้นนี้ ดังความว่า

อีกอย่างหนึ่งคือ ได้พบแผ่นทองจารึกพระนามของบูเช็กเทียน เรื่องมีอยู่ว่าพระนางประจวบหวัดอย่างรุนแรง จึงนึกขึ้นมาได้ว่าคงจะต้องทำสิ่งเลวร้ายอย่างใดอย่างหนึ่ง เคารหกรรมจึงบันดาลให้เป็นแบบนี้ จึงคิดล้างบาป โดยการนำแผ่นทองจารึกพระนามและให้ชนที่เชื่อหุเนาไปไว้ที่ภูเขาชางซานใน ค.ศ. ๗๐๐ ใน ค.ศ. ๑๙๔๐ ชาวนาพบเข้านำมาให้พิพิธภัณฑ์ (เราสองคนเห็นจะบาปหนาจึงคัดจุมูกันทั้งปี แต่คงไม่มีเงินมาทำนามบัตรทอง ต้องทาวิกไปพลางๆ ก่อน)

(หน้า ๑๓๕)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความเชื่อของคนในอดีตที่สร้างสิ่งมีค่าเพื่อไถ่บาป ซึ่งพระนางบูเช็กเทียนทรงสร้างแผ่นทองคำจารึกพระนามเพื่อล้างบาปกรรมที่พระนางทรงกระทำไว้ เนื่องจากพระนางหวังให้ทรงหายประชวรจากโรคหวัด ทั้งนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระราชสาธิบายเสริมความว่าพระองค์ประชวรโรคหวัด และนายประพจน์ อัครวิรุฬหการ พระสหายก็ป่วยเป็นโรคหวัดอยู่เสมอเช่นกัน จากนั้นก็ตรัสว่า “ไม่มีเงินทำนามบัตรทอง ต้องทาวิกไปพลางๆ ก่อน” ข้อความนี้แสดงให้เห็นความต่อมพระองค์และพระอารมณ์ขันของพระองค์ได้อย่างชัดเจน การทาวิกเพื่อบรรเทาพระอาการประชวรโรคหวัดของพระองค์มีลักษณะเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป การขยายความเช่นนี้จึงทำให้ประชาชนรู้สึกใกล้ชิดพระองค์มากยิ่งขึ้น

ระหว่างการเดินทางทอดพระเนตรโครงการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงและการพัฒนาการวิจัยแห่งชาติ พระองค์ได้ทอดพระเนตรนิทรรศการในส่วนของเทคโนโลยี

สารสนเทศที่มีความทันสมัยมาก ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนอก ความว่า

อุปกรณ์โทรศัพท์มือถือสามารถควบคุมระบบต่างๆ ในบ้าน เช่น ควบคุมเตาไมโครเวฟ (นึกเอาเองว่าอีกหน่อยรถติดเท่าไรๆ ไปไม่ถึงบ้าน ลักที่ก็ทำกับข้าวไปรอล่วงหน้า ไปถึงก็ได้รับประทานเลย)

(หน้า ๑๖๕)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทันสมัยไปมากแล้ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนั้นพระองค์จึงทรงขยายความเพิ่มเติมในลักษณะของการแสดงพระราชพรทศนะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดังกล่าว โดยทรงตั้งความคาดหวังว่าในอนาคตโทรศัพท์เคลื่อนที่จะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ได้มากยิ่งขึ้น แม้รถติดก็สามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ควบคุมไมโครเวฟเพื่อทำกับข้าวไว้ล่วงหน้า เมื่อกลับถึงบ้านก็สามารถรับประทานได้ทันที นับว่าพระองค์มีพระราชพรทศนะที่ล้ำสมัย แต่ก็อาจเกิดขึ้นจริงได้ในอนาคต ความคิดที่ล้ำยุคเช่นนี้เองที่สร้างอารมณ์ขึ้นให้แก่ผู้อ่าน แสดงให้เห็นความช่างคิดช่างจินตนาการของพระองค์ได้อย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงใช้ภาษาที่เรียบง่ายในการขยายความแต่สร้างความตลกขบขันให้แก่ผู้อ่าน เนื่องจากเมื่อขบคิดตามที่พระองค์มีพระราชอาธิบายแล้ว ก็จะมีความเห็นและรู้สึกคล้อยตามไปกับพระองค์ การขยายความดังกล่าวสะท้อนความเป็นผู้มองโลกในแง่ดีของพระองค์ได้เป็นอย่างดี พระองค์ทรงมีความคิดเห็นและพระราชพรทศนะที่แปลกน่าสนใจทำให้เมื่อทรงขยายความจึงสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน

การเล่าเหตุการณ์หรือสถานการณ์

เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่มีลักษณะผิดปกติไปจากธรรมดาสามารถก่อให้เกิดอารมณ์ขันได้ เนื่องจากทำให้ผู้อ่านรู้สึกงุนงงสับสนเท่ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เหตุการณ์หรือสถานการณ์เหล่านั้นแม้จะเป็นเรื่องที่มีผิดปกติแต่ก็ต้องไม่ใช่เรื่องที่ผิดอย่างร้ายแรงหรือเป็นสถานการณ์ที่อาจจะก่อให้เกิดความอับอายแก่ผู้อยู่ในสถานการณ์ เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นจะไม่ก่อให้เกิดอารมณ์ขัน แต่ผู้อ่านอาจเกิดอารมณ์

สงสารและรู้สึกไม่พอใจได้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีศิลปะในการสร้างพระอารามณ์ขึ้นเป็นอย่างยิ่ง โดยทรงแทรกพระอารามณ์ขึ้นลักษณะนี้ไว้จำนวนมาก เช่น ในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่ำแดนมังกร พระองค์ทรงกล่าวถึงการเสด็จ เยือนมณฑลยูนนานและได้เสวยเนื้อสุนัข ซึ่งคณะผู้ติดตามเสด็จบางท่านไม่ยอมรับประทาน จึงพยายามหาเหตุผลเพื่อที่จะไม่รับประทานเนื้อสุนัข ดังความว่า

...ในโต๊ะมีคนปีจอตั้ง 5 คน คือ คุณพูนเพิ่ม ท่านผู้หญิงมณีรัตน์

ท่านประธานกรรมการปฏิวัติและภรรยา และอาจารย์สารสิน (คนละรอบ)
ท่านผู้หญิงมณีรัตน์อ้างว่าเป็นคนปีจอจึงไม่ยอมรับประทานหมา ท่าน
ผู้หญิงสุประภาดาบอกว่าเป็นคนรักหมา แม้ไม่ใช่คนปีหมาก็ไม่อยากจะกิน
หมา ส่วนคนอื่นนั้น แม้จะปีหมาข้าพเจ้าก็เห็นเคี้ยวหมาดุษๆ

(หน้า ๒๕๒)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นถึงเหตุการณ์ที่แต่ละคนพยายามสรรหาข้ออ้างเพื่อที่จะช่วยให้ตนไม่ต้องรับประทานเนื้อสุนัข โดยบางท่านก็บอกว่าเกิดปีจอไม่สามารถรับประทานได้ ในขณะที่คนอื่นที่เกิดปีจอเช่นกันกลับรับประทาน จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ถึงบุคคลที่ตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน แต่ละคนก็พยายามสรรหาเหตุผลเพื่อไม่ให้เจ้าภาพรู้สึกเสียใจ และไม่ให้ตนต้องรับประทานเนื้อสุนัขซึ่งเป็นอาหารที่ไม่คุ้นเคย สถานการณ์ดังกล่าวสามารถสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านเนื่องจากข้ออ้างบางประการนั้นฟังไม่ขึ้น แต่ทว่าในอีกทางหนึ่งก็ทำให้รู้สึกเห็นใจผู้อยู่ในเหตุการณ์เช่นกัน

เมื่อครั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จไปประทับแรมยังบ้านพักรับรองนครสีฮาน ที่มีขนาดใหญ่โตและกว้างขวางมาก พระองค์ทรงล้อพระอาจารย์และคณะผู้ติดตามเกี่ยวกับเรื่องผี ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่ำแดนมังกร ความว่า

ต่อมาเราคุยกันเรื่องผี เพราะบ้านพักนี้ใหญ่โต พวกเราก็อยู่กัน
คนละบ้านด้วย แต่ละบ้านก็ไกลกัน น่ากลัวผีหลอก ภาษาจีนก๊วย แปลว่า
ผี ฟ่าก๊วย แปลว่า กลัวผี ข้าพเจ้าบอกคุณหญิงวาระวังให้ต้อยู่บ้านโน้น
กับตัวสี่สองคนจะวังก๊วยจะมาหา แล้วบอกอาจารย์สารสินว่า อาจารย์
ไม่ฟ่าก๊วย หรือ ก๊วยจิ้น คงมาหาอาจารย์แน่ๆ เพราะรู้เรื่องภาษาจีนอย่างดี

อยู่คนเดียว พวกพนักงานเสิร์ฟพลอยหัวเราะไปกับเราด้วย เพราะฟังออกว่า
เราพูดกันเรื่องอะไร

(หน้า ๑๔๔-๑๔๕)

จะเห็นได้ว่าพระองค์มักจะทรงทำให้ผู้ใกล้ชิดเกิดอารมณ์ขันอยู่เสมอ โดยทรงเห็นว่
สภาพบ้านพักรับรองกว้างใหญ่ และส่วนใหญ่แต่ละคนจะอยู่บ้านคนละหลัง ดังนั้น
พระองค์จึงทรงหยอกล้อ “คุณหญิง” ว่า “ระวังให้ต้อยบ้านโน้นกับต๋าสื่อสองคน ระวัง
ก๊วยจะมาหา” และหยอกล้อพระอาจารย์ว่าพูดภาษาจีนได้ “ก๊วยจิ้นคงมาหาอาจารย์แน่ๆ
เพราะรู้เรื่องภาษาจีนอย่างต้อยคนเดียว” จากเหตุการณ์ดังกล่าวที่พระองค์ทรงหยอกล้อ
กับคณะผู้ร่วมเดินทางสร้างความสนุกสนานและตลกขบขันให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

ระหว่างการเดินทางไปทอดพระเนตรชลประทานหลี่ปิง พระองค์ได้ทอดพระเนตร
ทิวทัศน์สองข้างทาง และได้ทอดพระเนตรหมูไล่เลื้อยผ่น ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง
ย่ำแดนมังกร ความว่า

ผ่นยังไม่หยุดตกเลย มองออกไปทางหน้าต่างพอดีเห็นชาวบ้าน
เดินจูงหมู (แบบจูงหมา) สวนทางมา หมูที่จูงเป็นหมูกะโโดน ตัวดำๆ ขนยาว
อย่างที่เราเห็นที่อื่นทั่วๆ ไป แต่มีที่แปลกอยู่อย่างหนึ่งคือหมูไล่เลื้อยผ่น คนจูง
ไม่ยักไล่ ดูเหมือนคุณจ้งๆ คุณฉิน มองไม่เห็นหมูไล่เลื้อยผ่น เพราะมันแต่เล่า
เรื่องต่างๆ ให้ข้าพเจ้าฟัง มาคุยกันที่หลังอารยาก็เห็น และเป็นคนที่ขบขัน
เรื่องหมูไล่เลื้อยผ่นมาก อารยาบอกว่านั่งหัวเราะมาในรถ พี่อู่ นั่งอยู่ในรถอารยา
ถามอารยาว่าหัวเราะทำไม อารยาบอกว่าเห็นหมูไล่เลื้อยผ่น พี่อู่ตื่นตื่น
ใหญ่ไม่ทันได้มองเลยบอกอารยาว่า “ฉันไม่เคยเห็นหมูไล่เลื้อย ถ้าเห็นอีก
ชี้ให้ฉันดูด้วย” ปรากฏว่าพี่อู่อดดูหมูไล่เลื้อย เพราะเราไม่ได้เห็นอีกเลย

(หน้า ๒๒๒-๒๒๕)

เหตุการณ์ดังกล่าวนอกจากจะสร้างความขบขันให้แก่พระองค์และผู้ร่วม
เดินทางแล้ว ยังสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านด้วย จะเห็นได้ว่าภาพเหตุการณ์หมูไล่
เลื้อยผ่นเป็นเหตุการณ์แปลกประหลาด และเป็นภาพน่ารัก น่าเอ็นดู ไม่ค่อยได้พบเห็น
เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชาวเสฉวนให้ความสำคัญกับหมูมาก เพราะคนไม่ใช่

เลื้อยผ่านแต่กลับนำเลื้อยผ่านไปให้หมุน นอกจากนี้ความตลกขบขันยังเกิดจากการเล่าเหตุการณ์ละเอียดเห็นภาพชัดเจน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนได้อยู่ในเหตุการณ์นั้นร่วมกับพระองค์

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **เกล็ดหิมะในสายหมอก เล่ม ๓** พระองค์ทรงกล่าวถึงเมื่อครั้งได้ทอดพระเนตรทิวทัศน์ของมณฑลจีลลิน ระหว่างทางได้ทอดพระเนตรเห็นนก ๒ ตัว ซึ่งมีอกปกิรียานารัก นำเอ็นดู ดังความว่า

...นกอะไรก็ไม่ทราบจับกัน ๒ ตัว ตัวผู้มาขอความรัก แต่ตัวเมีย
บอกว่าต้องมีของกำนัลถูกใจ ตัวผู้ต้องไปหาหนอนมาให้ตัวหนึ่งจึงโอเค...

(หน้า ๑๐๙)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ที่ทรงกล่าวถึงนั้นเป็นเหตุการณ์ปกติธรรมดาที่เป็นธรรมชาติของนก หากแต่พระองค์ทรงบรรยายเหตุการณ์โดยใช้อารมณ์และความรู้สึกเชิงมนุษย์ให้แก่กนกทั้ง ๒ ตัว เป็นไปในการทำนงนกดตัวผู้มาขอความรักจากนกตัวเมียแต่ต้องมีของกำนัลจึงจะตกลงรับรัก การบรรยายเหตุการณ์เช่นนี้สร้างความบันเทิงใจให้แก่ผู้อ่าน ที่นอกจากจะได้เห็นภาพธรรมชาติที่บริสุทธิ์งดงามแล้วยังทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามที่พระองค์ทรงกล่าวถึงอีกด้วย

ต่อมาเมื่อพระองค์เสด็จไปพินิจภัณฑ์เฮยหลงเจียง ได้ทอดพระเนตรสัตว์ชนิดต่างๆ ที่นำมาสตัฟฟ์ไว้ ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง **เกล็ดหิมะในสายหมอก เล่ม ๔** ความว่า

สัตว์เลื้อยคลานมีจะเข้แม่น้ำแยงซีเกียง กระ เต่าประเภทไหน
ไม่ทราบ (แต่มีคนเอาแว่นไปใส่ให้และบอกว่าเมื่อกันจะจะได้โนเสาร์
ตอนนี้จะได้เต่าล้านปี)...

(หน้า ๑๕)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นถึงเหตุการณ์ที่ชวนขันเนื่องจากก่อนหน้านั้นพระองค์เสด็จไปทอดพระเนตรซากดึกดำบรรพ์ของไดโนเสาร์ชนิดต่างๆ จากนั้นเมื่อพระองค์เสด็จมาทอดพระเนตรส่วนที่เป็นสัตว์สตัฟฟ์ก็ได้ทอดพระเนตรเต่าซึ่งมีผู้เอาแว่นไปสวมให้ตามปกติเต่าได้ชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของความมีอายุยืนอยู่แล้ว เมื่อนำแว่นไปสวมให้ยิ่งเพิ่มความมีอายุให้แก่เต่าตัวนี้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงสมกับคำกล่าวที่ว่า “เต่าล้านปี” เป็น

อย่างยิ่ง ทั้งนี้เหตุการณ์ดังกล่าวข้างประจวบเหมาะกันเพราะก่อนหน้านี้ก็ได้ทอดพระเนตร ไดโนเสาร์ ถัดมาก็ได้ทอดพระเนตรเต่าที่สวมแว่น จึงเข้าทำนอง “ไดโนเสาร์เต่าล้านปี” ซึ่งแสดงให้เห็นความเก่าแก่โบราณมีอายุ ประกอบกับเต่าตัวที่สวมแว่นนั้นมีความ คล้ายคลึงกับบุคคลที่อยู่ในคณะเดินทางท่านหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็นผู้ที่นำแว่นไปสวมให้เต่า เหตุการณ์ดังกล่าวจึงสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

เมื่อพระองค์เสด็จไปทอดพระเนตรวัดเสวียนคงแล้ว ก่อนเสด็จกลับโรงแรม ที่ประทับได้เสด็จไปซื้อเสื้อพระราชทานแด่พระสหาย คือ นายประพจน์ อัครวิรุฬหการ ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง หวงเหออุ่ออารยธรรม ความว่า

นั่งรถกลับ มาถึงโรงแรมรับประทานอาหาร ตกกลางเราซื้อเสื้อให้ ประพจน์จนได้ แต่วันนี้เขาขายขึ้นราคาบอกว่าเมื่อวานขายผิด จันอุตล้าห์ บอกคนขายว่าซื้อให้ลูกชาย เขายังไม่ลด คนอื่นฟังจันพูดไม่เข้าใจ แต่ดู อยู่ตรงนั้นหัวเราะใหญ่

(หน้า ๒๖๖)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระองค์มีน้ำพระทัยต่อพระสหายยิ่งนัก รวมทั้ง แสดงให้เห็นพระอุปนิสัยประหยัดอดออม ไม่ฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร่ายของพระองค์ พระอารมณ ์ขึ้นในตอนนี้เป็นเกิดจากการที่พระองค์ทรงบอกกับคนขายว่าจะซื้อเสื้อผากลูกชายทั้งๆ ที่ ในความเป็นจริงแล้ว “ลูกชาย” ในที่นี้คือพระสหายของพระองค์นั่นเอง ด้วยพระองค์ทรง หวังว่าหากตรัสเช่นนั้นอาจจะได้ส่วนลด เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เองสร้างความขบขันทั้งแก่ ผู้ตามเสด็จฯ และผู้อ่าน

จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงเล่าถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์โดยใช้ถ้อยคำภาษา ง่ายๆ แต่สร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่านได้ชัดเจน จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกเสมือนได้เข้าไปอยู่ใน เหตุการณ์นั้นด้วย อีกทั้งการสร้างอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้อ่านนี้เองทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน กับสถานการณ์ดังกล่าว

การเล่าพฤติกรรม

พฤติกรรมหรือการกระทำใดก็ตามที่แตกต่างออกไปจากลักษณะปกติของ ชุมชนหรือสังคมใด บุคคลในสังคมนั้นอาจจะเป็นสิ่งแปลกและในบางครั้งก็เห็นว่า

เป็นเรื่องชวนขบขัน (เจตนา นาควัชระ ๒๕๔๒ : ๖๑) ทั้งนี้พฤติกรรมดังกล่าวอาจเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจของบุคคลก็ได้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงสอดแทรกพระอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ผิดแปลกไว้มากมาย ซึ่งช่วยสร้างความบันเทิงใจให้แก่ผู้อ่าน เช่น ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ย่าแดนมังกร** พระองค์ทรงกล่าวถึงพฤติกรรมที่ต้องปฏิบัติก่อนการรับประทานอาหารเปิดปากกั๊ว ดังความว่า

...ที่นี้เปิดปากกั๊วเขาเอาออกมาให้ดูเป็นตัวที่อบแล้ว และเขาเปิดมาโชว์ตามโต๊ะต่างๆ ให้ดูโดยทั่วกัน เราต้องตบมือให้เปิดเสียก่อน เขาจึงจะนำเอาเปิดไปหั่นมาแจกพวกเรา...

(หน้า ๑๐๒)

พฤติกรรมการปรบมือให้เปิดปากกั๊วนับเป็นพฤติกรรมที่ผิดแปลก สร้างความตลกขบขัน หากแต่ในความเป็นจริงแล้วหาได้ปรบมือให้เปิดเช่นเดียวกับการปรบมือให้คนไม่แต่น่าจะเป็นการปรบมือให้เกียรติแก่พ่อครัวหรือแม่ครัวผู้ทำเปิดปากกั๊ว หรืออาจจะเป็นการให้เกียรติเจ้าภาพมากกว่า แต่เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทอดพระเนตรเห็นภาพการนำเปิดปากกั๊วออกมาให้ผู้จะรับประทานอาหารชมก่อนหั่นเปิด และผู้จะรับประทานอาหารก็ต้องปรบมือ จึงมีพระอารมณ์ขันและทรงเขียนถึงพฤติกรรมดังกล่าวว่าเป็นการปรบมือให้เปิด

บ้านพักรับรองในเมืองซีอานมีขนาดใหญ่มากและมีหลายห้อง มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบถ้วน แต่เพราะความกว้างใหญ่ของพื้นที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในห้องรับรองที่ประทับนั้นเองที่ทำให้พระองค์ทรงประสบปัญหาในระหว่างที่ประทับแรม ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ย่าแดนมังกร** ความว่า

...ออกจากห้องน้ำเป็นผู้เสิร์ฟ ซึ่งมีเสื่อคลุมไว้ให้ด้วย ประตูดูเหมือนประตูห้อง เพราะฉะนั้นระหว่างอยู่ซีอานเพียงคืนเดียวเท่านั้น ข้าพเจ้าก็เปิดประตูเดินเข้าดูไปหลายครั้ง

(หน้า ๑๔๐-๑๔๒)

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระองค์ เป็นเพราะประตูดูเหมือนประตูผู้เสิร์ฟ มีลักษณะเหมือนกันจึงทำให้พระองค์ทรงทำสิ่งที่ผิดแปลกคือการเปิดประตูเข้าดูผู้เสิร์ฟ

เนื่องจากคิดว่าเป็นประตู่ห้อง พุทธิดรรมดังกล่าวสร้างความตลกขบขันให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

ก่อนการเสด็จไปทอดพระเนตรอุปรากรจีนหรือจ้าว พระองค์ได้เสวยเค้กแต่ไม่มีส้อม พระองค์จึงทรงรับหน้าที่สื่อสารกับบริกรเพื่อขอส้อมด้วยพระองค์เอง ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่ำแดนมังกร ความว่า

...ตอนนี้อาจารย์สารสินไม่อยู่เพราะต้องไปเข้าโรงจิ้งกอน ข้าพเจ้าเลยบอกว่า “ไม่ต้องสารสินหรอก ฉันเอง” แล้วก็เรียก “ถงจ้อ” (สหาย) พอถงจ้อมาแล้ว ข้าพเจ้าก็ชูนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง รวมกัน ๓ นิ้ว แล้วปักลงไปบนโต๊ะ ถงจ้อ ร้องฮือ แล้วไปเอาส้อมมาแจก ที่ต้องแสดงภาษาไป เพราะข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าจะส้อมภาษาจีนว่าอะไร

(หน้า ๒๘๕)

การที่ทรงใช้ภาษาไปข้างต้นสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่าน และที่สร้างความขบขันเพิ่มขึ้นคือบริกรท่านนั้นทราบความหมายที่พระองค์ทรงสื่อสารออกไปได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ความตลกขบขันยังเกิดจากการบรรยายพฤติกรรมของพระองค์โดยละเอียดที่สร้างอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้อ่าน

การเสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนแต่ละครั้งพระองค์ทรงได้พระสหาย และคณะผู้ติดตามจะได้เพื่อนมากมาย เช่นเดียวกับการเสด็จฯ เยือนในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่พระองค์เสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อทอดพระเนตรเส้นทางการค้าเสรีใหม่นั้น ระหว่างงานเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ มีการพูดคุยกันเพื่อผูกมิตรไมตรีระหว่างฝ่ายไทยและฝ่ายจีน ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง มุ่งไกลในรอยทราย ความว่า

...เมื่อเราไปถึงเห็นมีฝรั่ง (ทัวร์) ส่วนมากอยู่ในวัยชรา นั่งรับประทานอาหารอยู่อย่างเงียบๆ มีดนตรีจีนบรรเลงเบาๆ พอขบwnไทย-จีน ของเรามาถึงกับอานแตก เสียงจ๊อแจ้ดังลั่นทั้งไทยและจีนส่งภาษากันหลายอย่าง ไทยๆ จีนๆ ปนกัน ข้าพเจ้ากำลังพยายามซ่อมพูดภาษาจีน ครั้นจะพูดจีนหมดก็พูดไม่เป็น ต้องพูดไทยปน ได้ความว่าโต๊ะนั้นแถมภาษาอังกฤษด้วยอีกอย่าง เพราะหนูกึ่งของข้าพเจ้ากับเปียนเหมย ผู้รักษาความปลอดภัย (ของข้าพเจ้าเหมือนกัน) ซ่อมภาษาอังกฤษกัน กิ่งแนะนำตัวว่า My name

is กิ่ง means a branch of a tree เปียนเหมยก็เลยว่าตัวเองชื่อเหมย (Mei) แปลว่า plum (เบ๊วย?) เป็นอันว่าชื่อต้นไม้กิ่งไม้ด้วยกันจึงเป็นเพื่อนกันได้ ชักชวนกันเที่ยวเมืองจีน หนูดอกเบ๊วยบอกว่ามาเมื่อไรจะต้อนรับอย่างดี หนูกิ่งเลยบอกว่าถ้ามาก็จะอยู่บ้านเธอนั่นแหละ แล้วชวนกันว่าจะเป็น pen friend กัน บทสนทนาที่ว่าต่อไปอย่างไรไม่ทราบ เพราะที่จริงแล้ว ข้าพเจ้าไม่ได้ยิน อังมาเล่าให้ฟังอีกต่อ

(หน้า ๗๙)

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมพระสหายของพระองค์ที่ชื่อ “กิ่ง” และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ชื่อ “เปียนเหมย” เป็นพฤติกรรมที่น่ารัก น่าประทับใจแสดงให้เห็นการพยายามผูกมิตรไมตรีระหว่างกัน มีการแนะนำตัวด้วยถ้อยคำง่าย ๆ แต่ดูจริงใจ ซึ่งสร้างรอยยิ้มให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่สร้างอารมณ์ขันในตอนนี้อคือการใช้ภาษาในการบรรยายเหตุการณ์ของพระองค์ ซึ่งทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงพฤติกรรมของบุคคลทั้งสองได้อย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่าผู้ที่แสดงพฤติกรรมแปลกประหลาดและพลาดพลั้ง อาจเป็นพระสหาย หรือคณะผู้ติดตามชาวไทยและชาวจีน หรือในบางครั้งอาจเป็นพระองค์เอง พระองค์ทรงนำเรื่องราวที่ชวนขันเหล่านั้นมาบันทึกไว้ในพระราชนิพนธ์ แสดงให้เห็นความเป็นกันเองระหว่างพระองค์กับผู้อ่าน นอกจากนี้เมื่อผู้อ่านได้ทราบถึงพฤติกรรมที่ชวนขันดังกล่าวแล้ว ก็จะส่งผลให้เกิดความบันเทิงจากการอ่านพระราชนิพนธ์ได้อย่างเต็มที่

การใช้ภาษา

การใช้ภาษานับเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างอารมณ์ขัน เนื่องจากภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนมาสู่ผู้อ่าน แต่ทั้งนี้ผู้แต่งต้องมีศิลปะในการใช้ภาษา จึงจะทำให้สารที่ส่งไปยังผู้อ่านสัมฤทธิ์ผลตามประสงค์ การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันนับเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ผู้แต่งจะสร้างความน่าสนใจให้แก่งานเขียนของตน ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระปรีชาในการสร้างพระอารมณ์ขันในลักษณะนี้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้อารมณ์ขันที่เกิดจากการใช้ภาษาสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบหลายประการ เช่น คำ สำนวน การพรรณนา และ

การตีความ เป็นต้น โดยพระองค์ทรงเลือกใช้กลวิธีดังกล่าวนี้สอดแทรกพระอารมณ์ขันไว้ในพระราชนิพนธ์อย่างน่าสนใจ เช่น ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ย่าแดนมังกร** พระองค์กล่าวถึงการเขียนชื่อบนห่อของขวัญที่ทรงจัดเตรียมให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายจีน ดังความว่า

ตอนเข้านี้คุณหญิงมาถามว่า “เตี้ย” นี่ใครใคร ข้าพเจ้าเลยต้องขอโทษว่าที่เขียนชื่อใครๆ ไว้ที่ห่อของนั้น เขียนพอรู้เองนึกว่าจะให้เองได้ เช่นเราเรียกคนร่อว่าเตี้ย และเตี้ยของใคร ใครก็อยากให้ของขวัญที่ระลึก เพราะแถมมากที่เตี้ยว คอยเอาใจใส่ต้อนรับพวกเราขึ้นรถ เตี้ยบางคนก็ร้องเพลง บางคนก็อธิบายแก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เช่น คุณพันเราก็บอกว่า ศ.ร.ภ. และยังมีชื่ออื่นๆ อีกเยอะ

(หน้า ๙๐)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นถึงพระอารมณ์ขันของพระองค์ที่ทรงตั้งสมญานามให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ เช่น ทรงตั้งสมญานามให้คนขับรถว่า “เตี้ย” เนื่องจากพระองค์ทรงเห็นว่าสูงอายุและเป็นคนใจดี อีกทั้งยังช่วยเหลือเรื่องราวต่างๆ ถวายมากมาย ส่วนคุณพันชูเฟิง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยพระองค์ก็ทรงเรียกโดยใช้อักษรย่อว่า “ศ.ร.ภ.” ซึ่งน่าจะย่อมาจาก ศูนย์รักษาความปลอดภัย การตั้งสมญานามให้แก่บุคคลต่างๆ นี้แสดงให้เห็นความไม่ถือพระองค์และเป็นกันเองกับทุกคน ซึ่งสมญานามดังกล่าวช่วยสร้างรอยยิ้มให้แก่ผู้อ่านในความขำคืดของพระองค์

ระหว่างที่เสด็จประพาสพระราชวังฤดูร้อน พระองค์ได้ทรงล่องเรือในทะเลสาบ ในขณะที่อยู่บนเรือพระองค์ได้เสวยพระกระยาหารชนิดหนึ่งที่เรียกว่า “ถัง” จึงทำให้พระองค์ทรงทวนระลึกถึงเรื่องข้าขันที่เกิดจากการใช้ภาษา ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ย่าแดนมังกร** ความว่า

...นึกถึงคำว่า “ถัง” แล้วยังจำไม่หาย สมัยเมื่อหลายปีมาแล้ว พระองค์หนีภาวดีรังสิตพาข้าพเจ้าไปชมพิพิธภัณฑ์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเครื่องลายครามจีนสมัยต่างๆ ท่านหญิง (สมัยนั้นยังทรงเป็น ม.จ.หญิงวิภาวดี) ทรงร้องขึ้นอย่างตื่นเต็นว่า “พูลหม่อม มาทอดพระเนตรเสียให้รู้จัก นี่ถัง” (สมัยราชวงศ์ถัง) คุณออมทรัพย์ซึ่งไปด้วยค่อยๆ กล่าวเนิบๆ ตามแบบฉบับของคุณออมเองว่า “นี่ไม่ใช่ถัง นี่มันแจกันต่างหาก” เรื่องนี้

ต้องฟังเสียงเองถึงจะตกลง แต่อย่างไรก็ตามแสดงว่าคำว่าดังมีหลาย
ความหมาย มีเสียงพ้องกันทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน

(หน้า ๑๑๖)

จะเห็นได้ว่าข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความพลิกแพลงของภาษาไทย
ที่เป็นคำพ้องรูป กล่าวคือ “ดัง” ในความหมายของพระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิตนั้นคือ แจกกัน
สมัยราชวงศ์ถัง แต่ “ดัง” ในความหมายของคุณอมรินทร์ คือ ภาชนะใส่น้ำชนิดหนึ่ง
จึงกลายเป็นการสื่อความที่ผิดพลาดเนื่องจากเข้าใจกันคนละความหมาย เป็นการสร้าง
อารมณ์ขันอีกวิธีหนึ่งที่เกิดจากการสื่อความหมายกำกวมและตีความผิดพลาด

การเสด็จ เยือนนครซีอาน มณฑลส่านซี พระองค์ได้เสด็จไปทอดพระเนตร
บ่อน้ำวาซิงสือ เมื่อเสด็จไปถึงมีเจ้าหน้าที่มารับเสด็จและกราบบังคมทูลต้อนรับ โดย
คำกล่าวต้อนรับนั้นเป็นการใช้ภาษาที่เกินพอดี ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่า
แดนมังกร ความว่า

...ผู้ดูแลสถานที่ (เป็นผู้ชาย) ได้กล่าวคำต้อนรับและเล่าเรื่องย่อๆ
เกี่ยวกับสถานที่นี้ ในคำต้อนรับแปลออกมาว่า “ยินดีต้อนรับอย่างเร้าร้อน”
มีใครในกลุ่มเราถามล่ำมว่า ต้อนรับ “อย่างอบอุ่น” ไม่พอหรือ (ถาม
เพราะว่าสมัยที่เรียนกับครูกำชัย ครูบอกว่า ต้อนรับ “อย่างอบอุ่น” นั้น
ไม่เป็นสำนวนภาษาไทยเป็นสำนวนภาษาอังกฤษ (warm welcome) ครู
ยังพูดให้เราขบขันกันว่า เมืองไทยเราต้อนรับ “อย่างอบอุ่น” คงจะไม่ค่อย
สบายนัก เพราะอากาศบ้านเราร้อน ข้าพเจ้าก็คิดในใจว่า ถ้าอย่างนั้น
ถ้าพูดว่า “ต้อนรับอย่างเย็นสบาย” คงทำให้แขกผู้มาเยือนมีความสุขที่สุด
เขาบอกว่าต้อนรับ “อย่างอบอุ่น” นั้นยังไม่ถึงใจพวกเขาที่พยายามจะ
ต้อนรับเราอย่างดีที่สุด

(หน้า ๑๖๒)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระองค์มีพระปรีชาสามารถทางด้านภาษา ทรง
เห็นว่าการกล่าวว่า “ต้อนรับอย่างอบอุ่น” เป็นธรรมเนียมของประเทศในเมืองหนาว ดังนั้น
ข้อความดังกล่าวจึงเป็นสำนวนภาษาอังกฤษ เจ้าหน้าที่จีนท่านหนึ่ง กราบบังคมทูลว่า

“ยินดีต้อนรับอย่างเวิ้งว้าง” ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่มีความหมายเกินพอดี แต่เจ้าหน้าที่คนนี้ให้เหตุผลว่าที่กล่าวเช่นนั้นเพื่อแสดงถึงความปลอดภัยอย่างยิ่งยวดที่จะรับประกันเสด็จพระองค์ให้ดีที่สุด ดังนั้นคำว่า “ต้อนรับอย่างอบอุ่น” จึงไม่เพียงพอ ซึ่งการใช้ภาษาเช่นนี้สร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่าน อีกทั้งยังทำให้ผู้อ่านเห็นถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติต่างๆ ที่สะท้อนมาจากภาษาอีกด้วย

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ใต้เมฆที่เมฆได้** พระองค์ทรงกล่าวถึงเมื่อคราวเสด็จเยือนเกาะเสี้ยวผู้ถั่ว ซึ่งบริเวณนั้นมีของที่ระลึกขายมากมาย แต่คณะผู้ติดตามที่ชื่นชอบการซื้อหาสินค้ากลับไม่ซื้อ เพราะราคาสินค้าแพงเกินไป ดังความว่า

...นอกจากนั้นมีของที่ระลึกขายอีกหลายอย่าง แต่แรกข้าพเจ้าคิดว่าพวกนักซื้อ (ปาทั้งก้า)ทั้งหลายจะ “ลง” กันอย่างสนุกสนาน แต่ปาทั้งก้าของเราไม่ซื้อเพราะแพงเกินไป...

(หน้า ๖๗)

พระองค์ทรงเรียกนักซื้อว่า “ปาทั้งก้า” และทรงใช้คำกริยาที่แสดงการซื้อสินค้าว่า “ลง” ซึ่งแสดงภาพตึกเตตนปาทั้งก้าที่เมื่อพบแหล่งอาหารจะกรลงไปเป็นฝูง ลักษณะของตึกเตตนปาทั้งก้าสร้างภาพให้เห็นอย่างชัดเจนว่านักซื้อทั้งหลายย่อมกรกันเป็นกลุ่มลงไปซื้อสินค้า การที่ทรงใช้สัญลักษณ์ในการเรียกกลุ่มนักซื้อเป็นการสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านทำให้ผู้อ่านสร้างจินตภาพถึงลักษณะของนักซื้อที่พระองค์กล่าวถึงได้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพในการคิดสรรคำและการสร้างสัญลักษณ์ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้พระองค์ยังทรงกล่าวถึงท้องถนนในมณฑลยูนนาน ด้านที่ติดกับภูมิภาคปกครองตนเองทิเบตว่า เนื่องจากมีหิมะมากในเดือนกันยายนจนถึงเดือนเมษายนจึงทำให้มีสภาพที่ขรุขระ ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ใต้เมฆที่เมฆได้** ความว่า

...ส่วนถนนที่รถแล่นนั้นนั่งรถแล้วเหมือนเดินดิสโก้ ฟังเขาแล้วก็ขัน เพราะคำว่าถนนดิสโก้นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเรียกถนนสายที่เข้าไปที่โครงการที่ใช้ “ทฤษฎีใหม่” ของท่าน คือการขุดบ่อน้ำ ปลูกพืชต่างๆ แต่ทางเข้าก็ต้องดิสโก้ น่าดู ตอนนี้จะดีขึ้นแล้ว

(หน้า ๑๕๓)

พระองค์ทรงกล่าวถึงการนั่งรถบนถนนเส้นดังกล่าวเปรียบเทียบกับ การ “เดิน ดิสโก้” และทรงโยนไปถึงทางเข้าสู่โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นโครงการของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทางเข้าก็มีลักษณะขรุขระจนพระองค์ต้องใช้คำว่า “ดิสโก้” เช่นกัน จะเห็นได้ว่าการใช้คำกริยา “ดิสโก้” สามารถสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ เห็นภาพถึงถนนที่มีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อ ทำให้รถยนต์คลอนจนผู้ที่นั่งอยู่ภายในรถต้อง “ดิสโก้” ไปตลอดทาง

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง คินกิ้นจินใหญ่ พระองค์ทรงกล่าวถึงการพักผ่อนสำราญ พระอิริยาบถหลังจากการเสด็จฯ เยือนท่าเรือโบราณจางหลิน ในนครชานไฮว ดัง ความว่า

...นอกจากนั้นก็ชิวกันดูผีเสื้อ ดูนก ฟังเสียงจ๊กจั่น อากาศ ค่อนข้างร้อน ข้าพเจ้าเกิดอยากเจี๊ยะเหงากว๊ย มีคนเดินออกไปไหนไม่ทราบ ครู่เดียวกลับมามบอกว่ากลางวันนี้ได้เจี๊ยะ

(หน้า ๒๑)

จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงสร้างอารมณ์ขันโดยใช้คำทับศัพท์ภาษาจีนซึ่งเป็นคำ กริยารว่า “เจี๊ยะ” หมายถึง รับประทาน การที่ทรงเลือกใช้คำกริยาโดยใช้คำทับศัพท์นี้ อาจจะสืบเนื่องมาจาก สิ่งที่พระองค์ทรงต้องการที่จะเสวยมีชื่อเป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน เช่นกัน คือ “เหงากว๊ย” ดังนั้นการใช้คำทับศัพท์ภาษาจีนเช่นนี้ โดยเฉพาะคำว่า “เจี๊ยะ” ที่ซ้ำถึง ๒ คำ ช่วยสร้างความตลกขบขัน และสร้างความเป็นกันเองให้กับผู้อ่าน ทำให้ ผู้อ่านเห็นถึงพระอารมณ์ขันของพระองค์ที่ทรงต้องการสร้างบรรยากาศแบบจีนให้ผู้อ่าน ร่วมรับรู้และมีอารมณ์ร่วมไปกับพระองค์ด้วย

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง หวงเหออุ่ออารยธรรม พระองค์ทรงกล่าวถึงสมญานาม ที่พระองค์ทรงเรียกเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ของมณฑลซานซี ดังความว่า

พอตินิกกุกุมาส่งสัญญาณบอกเวลาว่ารับประทานอาหารได้แล้ว นกุกุกุนี้คือ เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ของมณฑล แซ่หม่า มีหน้าที่คอยบอก เวลา คุณทัศนีย์กริยาทำนทูตเป็นคนเรียกว่าเป็นนกุกุกุประจำตัวฉัน เวลาย้ายไปมณฑลอื่น บ้าจันปันคิดถึงนกุกุกุเพราะเขาช่วยให้ทำอะไรได้ ตรงเวลาดี

(หน้า ๒๕)

“นกูกูกู” เป็นตุ๊กตารูปนกที่ส่งเสียงร้องบอกเวลาอยู่ภายในนาฬิกาแบบโบราณ บางเรือน ดังนั้นพระองค์จึงทรงเรียกเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ที่มีหน้าที่กราบบังคมทูลเตือนพระองค์เกี่ยวกับหมายกำหนดการต่างๆ จะเห็นได้ว่าการตั้งสมณนามเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพถึงผู้ที่ถูกกล่าวถึงว่าต้องเป็นผู้ที่แข็งแกร่งอย่างตรงเวลา การที่พระองค์ทรงใช้คำสมณนามเรียกเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ เช่นนี้แสดงให้เห็นพระอารมณ์ขันและความมั่นใจตนเองไม่ถือพระองค์ได้อย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่าการสร้างอารมณ์ขันโดยการใช้นาฬิกานี้แสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพในด้านภาษาของพระองค์ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากพระองค์ทรงใช้ถ้อยคำสั้นๆ กระชับแต่สามารถสื่อความหมายได้มากมาย ผู้อ่านจึงเกิดความสนุกสนานไปกับการใช้ภาษาที่มีการพลิกแพลงความหมาย ทำให้เกิดความบันเทิงจากศิลปะการใช้ภาษาดังกล่าว ซึ่งนับเป็นความโดดเด่นประการหนึ่งในกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันของพระองค์

การเปรียบเทียบเชื่อมโยงความ

การเปรียบเทียบเชื่อมโยงความเป็นกลวิธีที่ช่วยสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านอีกวิธีหนึ่ง แต่ทั้งนี้ผู้แต่งต้องเปรียบเทียบกับเรื่องราวหรือสิ่งที่ใกล้เคียงและผู้อ่านต้องรู้จักสิ่งนั้นเป็นอย่างดีจึงจะทำให้การสร้างอารมณ์ขันนั้นสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากผู้อ่านจะสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่งได้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงสร้างอารมณ์ขันโดยการเปรียบเทียบเพื่อสร้างจินตนาการและอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกและเห็นเช่นเดียวกับพระองค์ การสร้างอารมณ์ขันเช่นนี้ปรากฏในพระราชนิพนธ์หลายเรื่อง เช่น ในพระราชนิพนธ์เรื่อง ย่ำแดนมังกร พระองค์ทรงกล่าวถึงการเรียกชื่อหน่วยเงินตราของสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยนำมาเปรียบเทียบกับชื่อพระสหาย ดังความว่า

มีเรื่องแปลกอีกอย่างหนึ่งคือ เงินจีนนั้นมีชื่อเล่น ชื่อจริง เหมือน
สุรเทพ ชื่อแ้ว ดาราสิริ ชื่อตุ้ย ฯลฯ เวลาเรียกกันก็มักจะเรียกชื่อเล่น
แทนชื่อจริง

เงินหยวนนั้นไม่มีใครเรียกว่าหยวน แต่เรียกว่าชว้าย เหมามีอีกชื่อ
ว่า เจียววู (ไม่รู้อันไหนเป็นชื่อเล่นชื่อจริง) ส่วนเฟิ่นนั้นไม่มีชื่อเล่น เหมือนที่

ข้าพเจ้าเรียกอารยว่าอารยา

(หน้า ๘๒)

จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงใช้การเปรียบเทียบเชื่อมโยงความเพื่อทรงอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนว่า หน่วยเงินของสาธารณรัฐประชาชนจีนบางครั้งนิยมเรียกชื่อเต็ม แต่ในบางหน่วยก็นิยมเรียกชื่อรองของเงินนั้น ซึ่งกลวิธีเช่นนี้สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านเนื่องจากสิ่งที่พระองค์ทรงนำมาเปรียบเทียบกับสกุลเงินของสาธารณรัฐประชาชนจีนแทนที่จะเป็นสกุลเงินประเทศอื่นๆ แต่กลับเป็นชื่อของพระสหาย ทำให้ผู้อ่านรู้สึกขบขันไปกับแนวคิดและการเชื่อมโยงเปรียบเทียบของพระองค์ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบเช่นนี้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจการเรียกชื่อสกุลเงินต่างๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ชัดเจนขึ้น

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **มุงไกลในรอยทราย** พระองค์ทรงกล่าวถึงการดื่มชาชานเผ้าของชาวจีวฉวนที่แตกต่างกับชาชานเผ้าของชาวหุย เนื่องจากที่เมืองจีวฉวนนี้มีการดื่มเครื่องปรุงต่างๆ ลงไปมากมาย ดังความว่า

ตอนอาหารสังเกตว่าชาชานเผ้าของที่นี้ไม่ได้มีแค่ชา น้ำตาลกรวด
ลำไยแห้งเท่านั้น เขายังเติมองุ่น ใก้วจี พุทราเข้าไปอีก แสดงว่ามีอะไรก็
ใส่เข้าไปได้เหมือนแกงโสะ ชานี้คงต้องเรียกว่าชาโสะ

(หน้า ๑๕๖)

จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงเปรียบเทียบชาชานเผ้าของเมืองจีวฉวนที่มีเครื่องปรุงหรือผลไม้อะไรก็ใส่ลงไปในชาทั้งหมด จึงทำให้พระองค์ทรงนำไปเปรียบเทียบกับแกงโสะของทางภาคเหนือของไทยที่มีลักษณะของการนำเอาแกงหรือกับข้าวที่เหลือมารวมกันและแกงใหม่เป็นแกงโสะนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการปรุงอาหาร ๒ ชนิดนี้มีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นอาหารคนละชนิดกันก็ตาม แต่ก็ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพลักษณะชาชานเผ้าของจีวฉวนได้ชัดเจน อีกทั้งยังเกิดความขบขันในพระอารมณ์ขันของพระองค์ที่ทรงช่างคิดช่างเปรียบเทียบอีกด้วย

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง **เกล็ดหิมะในสายหมอก เล่ม ๔** พระองค์ทรงกล่าวถึงการเสด็จฯ เยือนมณฑลเฮยหลงเจียงซึ่งสภาพอากาศหนาวจัดมาก ดังนั้นเมื่อพระองค์

จะเสด็จไปทรงสกีจึงต้องสวมฉลองพระองค์ที่หนามาก ดังความว่า

รับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วพยายามแต่งตัวหนาเข้าไปอีก โดยใส่กางเกงสำหรับเล่นสกีซ้อนเข้าไป ๒ ตัว ข้างในก็เป็นกางเกงขนสัตว์ อยู่แล้ว แล้วยังมีเสื้อหนาวอีกชั้น แต่งเข้าไปแล้วไหลไปคิดถึงวรรณคดีไทย ที่กล่าวถึงตัวละครจะไปไหนที่ก็ต้องมีบทแต่งด้วยาวเหยียด

(หน้า ๗๔)

เนื่องด้วยอากาศที่หนาวเย็นจึงทำให้พระองค์สวมฉลองพระองค์หลายชั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทรงเปรียบเทียบเชื่อมโยงการแต่งฉลองพระองค์กับวรรณคดีไทยที่มีบทแต่งองค์ทรงเครื่องที่ยาวมาก การเปรียบเทียบเชื่อมโยงดังกล่าวแสดงให้เห็นพระอารมณ์ขันของพระองค์แม้จะประสบกับอุปสรรคทางด้านอากาศที่หนาวเย็นแต่พระองค์ก็ยังทรงมองโลกในแง่ดีและมีพระอารมณ์ขันอยู่เสมอ นอกจากนี้การเปรียบเทียบเชื่อมโยงของพระองค์ก็ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพการแต่งฉลองพระองค์ได้อย่างชัดเจน

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง ใต้เมฆที่เมฆใต้ พระองค์ทรงกล่าวถึงจิตรกรชาวจีนท่านหนึ่งที่วาดภาพโดยใช้นิ้วมือได้สวยงามมาก อีกทั้งยังแต่งบทกวีได้อีกด้วย จึงทำให้ทรงหวงระลึกถึงจิตรกรและนักประพันธ์ชาวไทยบางท่าน ดังความว่า

...เข้าไปดูเห็นศิลปินคนหนึ่งหมวดผมหงอกยาว กำลังก้มหน้า ก้มตาเขียนภาพปลาทองด้วยชาดโดยใช้นิ้วมือ ปลายสีดำด้วยหมึก ในร้านมีภาพต่าง ๆ ที่เขียนเสร็จแล้วแขวนไว้ เขาถามข้าพเจ้าว่าชอบรูปนี้ไหม ข้าพเจ้าบอกว่าชอบรูปม้าที่เขาแขวนติดเอาไว้ข้างฝา เขาให้คนของเขาหยิบเอามาให้ บอกว่าชอบม้าก็หมายถึงความรวดเร็ว คราวนี้ให้ทุกคนเขียนให้ข้าพเจ้า (ให้ข้าพเจ้าเขียนชื่อตัวเองเป็นตัวอย่าง) รูปม้านี้สวยงามมากใครข้างหลังพูดขึ้นว่าเจอเอาถวัลย์ ดัชนีในเมืองจีนเข้าแล้ว! ข้าพเจ้าถามศิลปินว่าทำไมไม่ใช้นิ้วเขียนเขาว่าใช้นิ้วแล้วตัวหนังสือจะใหญ่ไป แต่ถ้าใช้แผ่นใหม่ทำได้ เขาบอกว่าจะเขียนกลอนกระชู่เอาชื่อข้าพเจ้า ๓ พยางค์ ต่อด้วย hao แปลว่า ดี เขาบอกว่าฝึกเขียนภาพและบทกวีมาแต่อายุ ๗-๘ ปี เพลานี้ ๕๓ ปีแล้ว

กลอนที่ลอกมามีเนื้อหาดังนี้

๑. บทกวีสรรคส์เสรีจมิตรภาพ จัน-ไทย

๒. มาถึงด้านหลั้มีความรู้ลึกลึกซึ้ง

๓. ไปถึงทั่วโลกมีความสามัคคีกัน

๔. ทิวทัศน์ที่ดีสวยงามคือทะเลสาบเข้อร์ไ่

มีใครว่าตกลงเป็นถวัลย์บวงเนาวรัตน์ พงศ์ไพบูลย์ ข้าพเจ้าคิดว่า
อาจจะเป็นคุณองคาร กัลยาณพงศ์ ศิลปินแห่งชาติก็ได้ (ทั้งวาททั้งกลอน)...

(หน้า ๓๕-๓๖)

จะเห็นได้ว่าพระองค์ประทับพระราชหฤทัยต่อภาพวาดและบทกวีของศิลปินท่านนี้มาก ศิลปินท่านนี้มีหมวดเคลาะละม้ายศิลปินเอกของไทยคือถวัลย์ ดรรชนี นอกจากนี้ยังแต่งกลอนได้ไพเราะ จึงนำลักษณะดังกล่าวไปเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับ เนาวรัตน์ พงศ์ไพบูลย์ ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง แต่ทั้งนี้พระองค์ทรงเล็งเห็นว่าศิลปินท่านนี้สามารถวาดรูปได้สวยงามอีกทั้งยังแต่งบทประพันธ์ได้ไพเราะยิ่ง คล้ายคลึงกับศิลปินชาวไทยที่สามารถวาดภาพได้ประณีตงดงามและแต่งบทกวีได้ไพเราะลึกซึ้งกินใจ คือ อังคาร กัลยาณพงศ์ จะเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบเชื่อมโยง ดังกล่าว ทำให้ผู้อ่านได้ติดตามพระองค์และเกิดจินตนาการไปกับการเปรียบเทียบเชื่อมโยงความ รวมทั้งเมื่อได้เห็นภาพของศิลปินท่านนี้ ยิ่งทำให้รู้สึกขบขันไปกับความช่างคิดช่างเปรียบเทียบของพระองค์ เนื่องจากศิลปินท่านนี้มีใบหน้าละม้ายบุคคลที่พระองค์ทรงกล่าวถึงทั้งสิ้น

ในพระราชนิพนธ์เรื่อง เจียงหนานแสนงาม พระองค์ทรงกล่าวถึงการทอดพระเนตรพิธีชิงชาของชนเผ่าว่า รวมทั้งได้ทอดพระเนตรศิลปะการรินน้ำชาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังความว่า

...มีคนแสดงคนหนึ่งใช้กาทองเหลืองใหญ่เท่ากระป๋องรดน้ำต้นไม้
พวยกาเกี่ยวมาก นำหวาดเสียวว่าน้ำจะกระฉอกใส่เรา แต่รู้สึกว่าคุณริน
เขาชำนาญมาก น้ำไม่หกเลย เวลาทำท่าผกกเห็นจะต้องเรียกว่า ทำยี่ราฟ
ผกกหัว

(หน้า ๓๔๓)

จะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปในพิธีสงฆาและการรินน้ำชา นั้นมักจะใช้น้ำชาที่เป็นดินเผา เนื่องจากเชื่อว่าทำให้น้ำชามีกลิ่นหอม และกาชาจะมีพวยกาในลักษณะที่ไม่ยาวมากนัก แต่กาชาของชนเผ่าว้านี้เป็นกาทองเหลืองขนาดใหญ่ มีพวยกายาวมากกว่า ๓ ฟุต (พิจารณาจากรูปภาพประกอบ) ทั้งนี้การรินน้ำชาจากกานี้โดยทั่วไปชาวจีนจะเรียกว่า “หงส์ผงกหัว” แต่ทั้งนี้เนื่องจากกาน้ำชานี้มีพวยกาที่ยาวมาก พระองค์จึงมีพระอารมณ์ขันที่จะเปรียบเทียบกับยีราฟสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับพวยกานี้ จึงทรงเรียกลักษณะการรินน้ำชาเช่นนั้นว่า “ยีราฟผงกหัว” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเชื่อมโยงที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนเกิดจินตภาพได้ทันที อีกทั้งยังเกิดอารมณ์ขันจากการเปรียบเทียบเชื่อมโยงของพระองค์อีกด้วย

จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงนำเรื่องราวและสิ่งต่างๆ มากล่าวเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้อย่างชัดเจน แต่ทั้งนี้สิ่งที่พระองค์ทรงนำมาเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีความน่าสนใจและช่วยเชื่อมโยงความคิดของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้อ่านได้ใช้จินตนาการและความคิดไปกับพระอารมณ์ขันของพระองค์ ส่งผลให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงและรู้สึกขบขันไปกับกลวิธีการเปรียบเทียบและเชื่อมโยงกับเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ

การอธิบายความอย่างตรงไปตรงมา

บางครั้งความตลกขบขันอาจเกิดขึ้นจากความซื่อ ตรงไปตรงมา โดยอาจแสดงออกมาในลักษณะของคำพูดหรือพฤติกรรมก็ได้ ความซื่อและความตรงไปตรงมาจะทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันเนื่องจากรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเอ็นดูในความซื่อตรงดังกล่าว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงสอดแทรกพระอารมณ์ขันในลักษณะดังกล่าวไว้ในพระราชนิพนธ์ เช่น ในพระราชนิพนธ์ ย่ำแดนมังกร พระองค์ทรงกล่าวถึงการเข้าไปทอदพระเนตรพระอาสนะหินอ่อนของพระเจ้าแผ่นดินและพระมเหสีภายในสุสานดังหลัง ดังความว่า

...ในห้องแรกนี้มีอาสนะหินอ่อนของพระเจ้าแผ่นดินและพระมเหสี ซึ่งจะดูออกได้ว่าอาสนะไหนเป็นของใครโดยดูว่ารูปที่สลักเป็นรูปอะไร ถ้าเป็นรูปมังกรก็เป็นของจักรพรรดิ รูปหงส์เป็นของมเหสี แต่ดูไปดูม้ามังกรกับหงส์เกิดหน้าตาเหมือนกันเข้าไปอีก เลยไม่ทราบว่าตัวไหนเป็นตัวไหน...

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่าพระองค์ทอดพระเนตรด้วยความเอาพระราช
หฤทัยใส่โดยมีผู้อธิบายว่าถ้าหากพระราชอาสน์ใดเป็นขององค์จักรพรรดิจะสลักลายมังกร
ส่วนของพระมเหสีนั้นจะสลักลายหงส์ หากแต่พระองค์ก็ยังไม่ทรงทราบว่าพระอาสน์ใด
เป็นของพระองค์ใด เนื่องจาก “แต่ดูไปดูมามังกรกับหงส์เกิดหน้าตาเหมือนกันเข้าไปอีก
เลยไม่ทราบว่าตัวไหนเป็นตัวไหน” จากข้อความนี้จะเห็นถึงพระอุปนิสัยตรงไปตรงมาของ
พระองค์ที่เมื่อไม่ทรงทราบก็ยอมรับ ซึ่งความตรงไปตรงมาเช่นนี้ก็สร้างรอยยิ้มให้แก่ผู้อ่าน
ได้เช่นกัน

ระหว่างการทอดพระเนตรพระที่นั่งจุฬเหอ พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นสัตว์
ประหลาด ๒ ตัวอยู่ข้างบัลลังก์ที่ประทับของจักรพรรดิ ซึ่งต่อมาได้ทรงทราบว่าสัตว์ทั้งสอง
นี้จะคอยควบคุมองค์จักรพรรดิให้ตั้งมั่นอยู่ในทำนองคลองธรรม ดังข้อความในพระราช
นิพนธ์เรื่อง **ย่าแดนมังกร** ความว่า

...บัลลังก์ที่ประทับของจักรพรรดิทั้งสองด้านมีสัตว์หน้าตาแปลก
ประหลาดสองตัวชื่อ **เซี่ยจื้อ** เฝ้าอยู่ สัตว์ทั้งสองนี้จะคอยดูจักรพรรดิ ถ้า
จักรพรรดิทำอะไรที่ผิดจากทำนองคลองธรรม สัตว์นี้จะหันไปขวิด
จักรพรรดิ ใครไม่ทราบในขบวนถามขึ้นมาว่าขวิดแรงแค่ไหน ก็โต้เลยรีบ
อธิบายใหญ่ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสมมุติ เป็นนิยายไม่ใช่เรื่องจริง

(หน้า ๙๒)

ข้อความที่กล่าวว่าสัตว์ประหลาด ๒ ตัวจะคอยดูแลองค์จักรพรรดิให้ยึดมั่นใน
ทำนองคลองธรรม ซึ่งถ้าผิดจากทำนองคลองธรรมสัตว์ทั้งสองก็จะหันไปขวิดองค์จักรพรรดิ
ทันที จากคำอธิบายดังกล่าวนี้เองทำให้มีผู้ร่วมคณะเสด็จฯ เกิดความสงสัยจึงถามขึ้นว่า
“ขวิดแรงแค่ไหน” ข้อความดังกล่าวสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านเนื่องจากความตรงไป
ตรงมาของผู้ถามที่เมื่ออยากรู้ก็ถามให้ชัดเจน แม้จะรู้ว่าสัตว์ชนิดนี้ไม่ใช่สัตว์จริงที่สามารถ
ขวิดได้ก็ตาม

การเสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนแต่ละครั้งพระองค์จะทรงจดจำรายการ
อาหารต่างๆ ได้เสมอว่าได้เสวยอะไรบ้าง เมื่อทรงลืมนก็จะทรงสอบถามจากผู้ตามเสด็จท่าน
อื่นๆ ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่อง **ย่าแดนมังกร** ความว่า

ต่อมากินหน่อไม้ผัดเผ็ด และแกงจืดปลาหมึก ต่อจากนั้นจะกินอะไร
อีกหรือเปล่านั้นก็ลืมไปแล้ว กินมากๆ ชักงง จนไม่รู้ว่ากินหรือเปล่าหรือกิน
วันไหน เมื่อคืนนี้ถามป้าจันว่า กินอะไรบ้าง ป้าจันได้แต่บอกว่าใครจะไป
จำได้ ก็กินทุกวัน

(หน้า ๒๓๕)

จะเห็นได้ว่าเมื่อพระองค์ทรงสอบถาม “ป้าจัน” ว่าเมื่อสักครู่นี้ได้รับประทานอะไร
ไปบ้าง ก็ทรงได้รับคำตอบที่จริงใจและตรงไปตรงมาว่า “ใครจะไปจำได้ ก็กินทุกวัน”
จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่าป้าจันกราบบังคมทูลพระองค์ด้วยความจริงใจและซื่อตรง
เนื่องจากการรับประทานอาหารนั้นถ้าหากไม่ใส่ใจจดจำคงไม่สามารถจำได้ว่ารับประทาน
อะไรไปบ้าง คำตอบที่ตรงไปตรงมาเช่นนี้ก็สร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่านได้เช่นกัน

แม้ว่าคำพูดหรือพฤติกรรมดังกล่าวจะดูเรียบง่ายตรงไปตรงมาแต่เมื่อผู้อ่านได้
ติดตามเรื่องราวหรือเหตุการณ์ก่อนหน้านั้นพร้อมทั้งจินตนาการถึงน้ำเสียงและ
พฤติกรรมดังกล่าวก็จะก่อให้เกิดความรู้สึกขบขันไปกับความซื่อ ความจริงใจ และตรงไป
ตรงมาเหล่านั้น จึงนับเป็นการสร้างอารมณ์ขันอีกวิธีหนึ่งที่แยบยลเป็นอย่างยิ่ง

ดังที่กล่าวถึงข้างต้นจะเห็นว่าพระอารมณ์ขันที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์สารคดี
ท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความโดดเด่นมาก สร้างเสน่ห์ให้พระราชนิพนธ์ ทำให้
ผู้อ่านรู้สึกเพลิดเพลินได้รับความบันเทิงจากพระราชนิพนธ์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้พระ
อารมณ์ขันดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นพระอุปนิสัยสดใส ร่าเริง มองโลกในแง่ดี และไม่ถือ
พระองค์ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นกันเองกับพระองค์และมีอารมณ์ร่วมไปกับพระอารมณ์ขัน
ในพระราชนิพนธ์ นับได้ว่ากลวิธีการแทรกพระอารมณ์ขันไว้ในพระราชนิพนธ์เป็นการ
เสนอเรื่องให้น่าสนใจ สร้างความมีเสน่ห์ สร้างสีสันและความมีชีวิตชีวาให้แก่พระราช
นิพนธ์ได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

เกศราพร มากจันทร์. “การวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีนพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.

เจตนา นาควัชร. ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ศยาม, ๒๕๔๒.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. เกล็ดหิมะในสายหมอก. ๕ เล่ม กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๗.

_____. คินกิ้นจิ้นใหญ่. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๑.

_____. เจียงหนานแสนงาม. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๓.

_____. ดันน้ำ ภูผา และป่าทราย. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๘.

_____. ได้เมฆที่เมฆได้. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๘.

_____. มุ่งไกลในรอยทราย. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๓.

_____. เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนอก. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๔.

_____. ย่ำแดนมังกร. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๒๔.

_____. เย็นสบายชายน้ำ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๐.

_____. หวงเหออุ่อารยธรรม. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๔.

ศุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล. เทพรัตนบรณศิลป์ พระอัจฉริยภาพด้านการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์บุ๊คส์, ๒๕๔๒.

ศุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล, สุกัญญา บำรุงสุข และ วิไลวรรณ ปิงตระกูล. เรียงร้อย
บรณรัตน์ บรณานุกรมและดรรชนีพระราชนิพนธ์ในสมเด็จเจ้าพระยา
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๒.
สมภารพจนานุกรม. ๑. กวักกนก. ศิลปะการประพันธ์ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช.

๒๕๒๖. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๒. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

อมรินทร์บุ๊คส์, ๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

๒๖๖ หน้า

เล่ม ๓. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๔. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๕. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๖. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๗. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๘. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๙. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า

เล่ม ๑๐. กอนนพารามโอบนิลนิล. เกศราพร มากจันทร์ วิจัยเรื่องศิลปะการประพันธ์ใน
สมเด็จเจ้าพระยาเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร :

๒๕๔๒. ๒๖๖ หน้า